

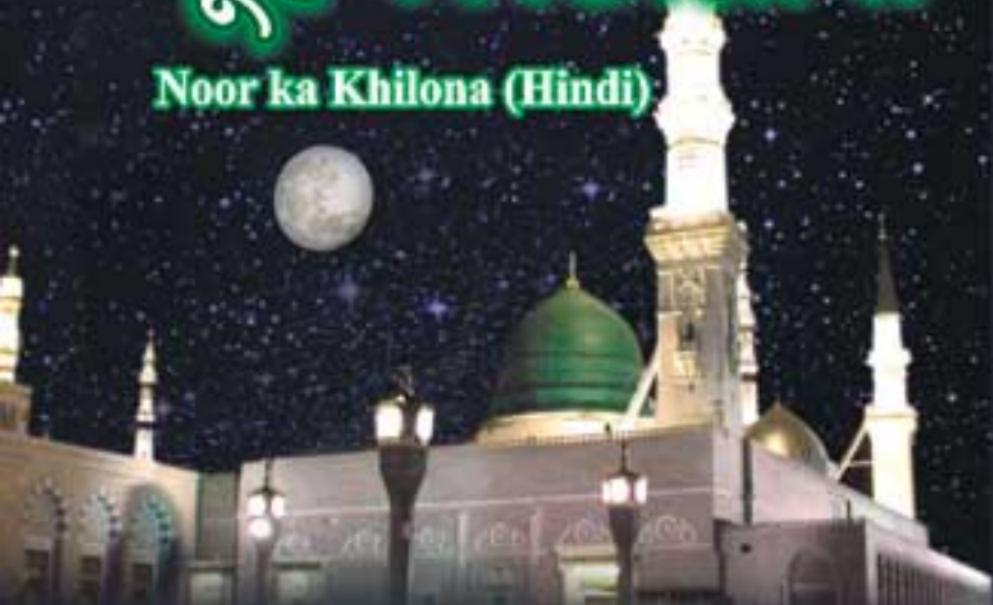
(हिस्सा १)

बच्चों की हिकायात

नूर का खिलोना

Noor ka Khilona (Hindi)

- ◆ लक्ष्मी से दुखे पाक पढ़ने वाली बच्ची
- ◆ म-दनी मुन्ने का रोना थाम आ गया !
- ◆ छोटी मूसीदत ने छड़ी मूसीदत से बचा हिया
- ◆ उमसिन मुवलिलग ठी इन्फिरदी कोशिश
- ◆ म-दनी मुन्ने का जोशे ईमानी
- ◆ बाकुह मरीना करवी का थाँके बुद्ध रखने वाला म-दनी मुन्ना

इसका लेखन किए

(वर्षांती इस्लामी)

كتاب الراي
مكتبة إسلام

मिलेकेट हाऊस, असिन की मस्जिद के सामने, तीन दावाड़ा

भृमदआमाद-1, गुजरात, इन्डिया Ph: 01-79-25391168

E-mail: mktabehind@gmail.com, www.dowtsislam.net

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوٰةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ،
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

کتاب پढ़ने की दुआ

अजः शैखे तरीक़त अमीरे अहले सुन्नत बानिये दा'वते इस्लामी,
हज़रते अल्लामा मौलाना अबू बिलाल मुहम्मद इल्यास अंतार कादिरी
रज़वी دامت برکاتہم اللہ علیہ

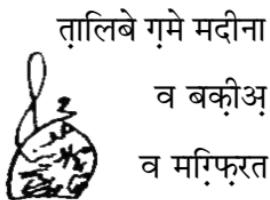
दीनी کتاب या इस्लामी सबक पढ़ने से पहले जैल में दी हुई
दुआ पढ़ लीजिये اِن شاء اللہ عزوجل ! जो कुछ पढ़ेंगे याद रहेगा । दुआ यह है

اللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَالْجَلَلِ وَالْاَكْرَامِ

तर्जमा : ऐ अल्लाह ! हम पर इल्मो हिक्मत के दरवाजे खोल दे
और हम पर अपनी रहमत नाज़िल फ़रमा ! ऐ अ-ज़मत और बुजुर्गी वाले ।

(अल मुस्ततरफ, جیلڈ:1, س.40, دارال فیک بیروت)

नोट : अब्बल आखिर एक एक बार दुरूद शरीफ पढ़ लीजिये ।

13 शब्वालुल मुकर्रम सि. 1428 हि.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوٰةُ وَالسَّلٰامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

کسرت سے دُرودے پاک پढ़نے والی بچھی

एक मर्तबा हज़रते शैख़ मुहम्मद बिन सुलैमान ज़ज़ूली निकालने के लिये कोई कूंए पर गए मगर उस से पानी देर में कूंए में अपना लुआब (या'नी थूक) डाल दिया। थोड़ी ही देर में कूंए का पानी बढ़ा शुरू हो गया हत्ता कि किनारों से निकल कर ज़मीन पर बहने लगा। शैख़ ने वुजू किया और उस बच्ची से कहने लगे : “मैं तुम्हें क़सम दे कर पूछता हूं कि तुम ने येह मर्तबा कैसे हासिल किया ?” उस बच्ची ने जवाब दिया : “मैं रसूले करीम, رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمُ पर कسرت سے دُرودे पाक पढ़ती हूं।” यह सुन कर हज़रते शैख़ سुलैमान ज़ज़ूली ने क़सम खाई कि मैं दरबारे रिसालत में पेश करने के लिये दुरुदों सलाम की किताब ज़रूर लिखूँगा। (मतालिड़ मुसर्रात मुरज्म, स. 33, 34) फिर आप ने “दलाइलुल ख़ेरात” नामी किताब तहरीर फ़रमाई जो बहुत मशहूर हुई।

صَلَوٰةُ عَلٰى الْحَبِيبِ ! صَلَوٰةُ عَلٰى مُحَمَّدٍ

سُبْحَنَ اللّٰهِ! دेखा आप ने म-दनी मुन्नों और मुनियों! उस बच्ची को
 मीठे मीठे आकू़ा صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ पर कसरत से दुरुदे पाक पढ़ने की
 वजह से कैसा अजीम मर्तबा नसीब हुवा कि उस के लुआब की ब-र-क्त से कूंएं
 का पानी बढ़ गया, यहां इस बात का ख़्याल रहे कि वोह बच्ची बा करामत थी इस
 लिये कूंएं में अपना लुआब डाला, बहर हाल हमें पानी के किसी हैज़, तालाब या
 कूंएं में नहीं थूकना चाहिये। उस बच्ची की तरह हमें भी अपने म-दनी आकू़ा
صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ पर ज़ियादा से ज़ियादा दुरुदे पाक पढ़ने की आदत बना
 लेनी चाहिये। हम चाहे खड़े हों, चल रहे हों, बैठे हों या लैटे हों, हमारी कोशिश
 येही होनी चाहिये कि हम दुरुद शरीफ पढ़ते रहें कि उस के सवाब की कोई
 इन्तेहा नहीं। याद रखिये के दुरुदे पाक के मुख्तालिफ अल्फज़्र है आप कोई सा
 भी दुरुदे पाक पढ़ सकते हैं म-सलन : (1) صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ (2)
 الصلوة والسلام عليك يا رسول الله (3) صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْ مُحَمَّدٍ (4)
صَلَّى اللّٰهُ عَلٰيْهِ وَسَلَّمَ

صلوة على الحبيب صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْ مُحَمَّدٍ

سُون्नतों भरी तह्रीक “दा’वते इस्लामी”

तब्लीगे कुरआनो सुन्नत की आलमगीर गैर सियासी तह्रीक दा’वते
 इस्लामी के म-दनी काम का आगाज़ आज (या’नी सि. 1430 हि.) से
 तक़ीबन 29 साल पहले शैखे तरीक़त अमीरे अहले सुन्नत हज़रत अल्लामा
 मौलाना अबू बिलाल मुहम्मद इल्यास अंतार क़दिरी र-ज़वी بِرَحْمَةِ اللّٰهِ تَعَالٰى ने
 अपने चन्द रु-फ़क़ा के साथ किया। दा’वते इस्लामी का म-दनी पैग़ाम
 देखते ही देखते बाबुल इस्लाम (सिन्ध), पंजाब, सरहद, कश्मीर, बलूचिस्तान

और فیر مولک سے باہر ہند، بانگلادھش، ارکام آماراٹ، سیلانکا، برطانیہ، اوسٹرالیا، کوئیونیا، جنوبی افریقہ یا یہاں تک کہ (تا دمہ تہریر) دنیا کے 66 سے جاہد معمالیک میں پہنچ گیا اور آگے سفر جاری ہے । عَزُّوجَلْ عَزُّوجَلْ! آج (یا' نی سی. 1430 ہی) میں دا'�تے اسلامی کموبےش 40 شو'بؤں میں سوچتے کی خدمت میں مशغول ہے ।

عَزُّوجَلْ
اللَّهُمَّ كَرِّمْ رَحْمَةَ رَسُولِكَ عَلَيْكَ وَبِكَ وَأَعْلَمْ
كَرِّمْ رَحْمَةَ رَسُولِكَ عَلَيْكَ وَبِكَ وَأَعْلَمْ

دا'�تے اسلامی تیری ڈوم مچی ہو

امیر اہلے سوچتے کے دامت برکاتہم علیہم انا نے شوڈی سی مुہٹ میں دا'�تے اسلامی کے جریए لاخوں مسلمانوں کی جنگی میں انکلاب بارپا کر دیا । جہاں آپ دامت برکاتہم علیہم انا نے اسلامی بادیوں اور اسلامی بہنوں کو اپنے شبو روچ ریڈاً رکھا اور کاموں میں گزارنے کا جہن دیا وہی م-دنی مونوں اور مونیوں کی ت-ربیت کا بھی سامان کیا چنانچہ بابوں مدنی کاراچی کے مدارس میں (تا دمہ تہریر یا' نی 2009ء میں) **50,000** سے جاہد م-دنی مونے اور مونیوں ہیپن جو ناجیرا کی تا'لیم کے ساتھ ساتھ اخلاقی تربیت بھی ہاسیل کر رہے ہیں ।

امیر اہلے سوچتے کے دامت برکاتہم علیہم انا نے ایک مرتبہ دا'�تے اسلامی کی میلادی ایک مارچ میں اسلامی کوئیونیا کو اس ترہ ارشاد فرمایا کہ “بچوں کو م-دنی جہن دئے کے لیے ”بچوں کی ہیکایت“ کے نام سے اسلامی کی راہ میں سبک آموز جو کی ایک پر مشتمل رساں ایک شاہزادی کرنے کی ترکیب کی جائے ।” آپ دامت برکاتہم علیہم انا نے ایک دفعہ

کی تا' میل مें اس مौजूڈ پर کام شुरूअ़ کر دिया गया । چुनान्वे 11 مुन्तख़بِ وَکِیْاٹ پर مुशتمیل "بَصْوَنَ کی حِکَايَاٰت" (ہیسسا 1) "نور کا خیلاؤنا" مک-ت-بُرُول مَدِینَة سے شاہِ اَمَّ کیا جا رहا ہے । چونکی یہ رسالا بَصْوَنَ کے لیے ہے اس لیے اسے آسان انداز مें لिखने کی کوشش کی گई ہے । ہر اسلامی بَرِیْ اور اسلامی بَرِنَ کو بھی چاہیے کہ اس رسانیل کا ن سِرْفَ خود مُتَّا-لَهُا فَرَمَاءَ بَلِکَ اپنے بَصْوَنَ کو بھی شفَعَتْ وَ مَهْبَبَتْ سے پढ़نے کی تاریخ دے اوہر دنی مُونَوں اور مُونِیَوْنَ کو بھی توہِ فَرَمَاءَ پेश کر کے سواب کا انमोل خُج़انَا جَمَّعَ کरें ।

اللَّا هُوَ إِلَّا أَنْتَ أَنْتَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ "اللَّا هُوَ إِلَّا أَنْتَ أَنْتَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ" کے مُکَدَّسِ جَبَرِ کے تہوت م-دَنَیٰ اِنْظَامَات پر اَمَّل اور م-دَنَیٰ کَافِلَوں کا پُوساَفِر بَنَتے رہنے کی تائپُنِک اَتَّا فَرَمَاءَ اور دا' وَتَهِ اِنْظَامَی کی تماام مَجَالِیس بَ شُمُول مَجَالِیس اَل مَدِینَتُولِ اِلْمِیَّہ کو دِن پَچَّیسَوَنِی رات چُبَّیسَوَنِی تَرَکَوْنِی اَتَّا فَرَمَاءَ ।

أَمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ عَلَى الشَّفَاعَةِ بِإِيمَانِهِ

شُو'بَرِ اِنْظَامِی کُتُوب، مَجَالِیس اَل مَدِینَتُولِ اِلْمِیَّہ (دا' وَتَهِ اِنْظَامَی)

29 रबीउल्हूनूर सि. 1430 हि., 27 मार्च सि. 2009 ई.

गुस्सा रोकने की ف़ज़ीلत

हृदीसे पाक में है : जो शख्स अपने गुस्से को रोकेगा
اللَّا هُوَ إِلَّا أَنْتَ أَنْتَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
अल्लाहू क़ियामत के रोज़ उस से अपना अज़ाब रोक
देगा । (शु-अबुल ईमान, जि. 6, स. 315, हृदीस : 8311)

(1) نور کا خیلاؤنا

ہجڑتے ساییدونا اب्बاس رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے ریوا�ت ہے کہ آپ نے رسولؐ اکرم، نور مujassam صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم سے ارجع کی : “ یا رسُلُ اللّٰهِ ! مُعْذِنْ تُو آپ کی نوبعت کی نیشنیوں نے آپ کے دین میں داخیل ہونے کی دا’vat دی تھی، میں نے دेखا کہ آپ (بچپن میں) گھوارے (یا’نی جھولے) میں چاند سے باتے کرتے اور اپنی ٹنگلی سے اس کی جانیب ایشانا کرتے تو جس ترکھ آپ پورنور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم نے فرمایا : “ میں چاند سے باتے کرتا تھا اور چاند معدن سے باتے کرتا تھا اور وہ معدن رونے سے بھلاتا تھا اور جب چاند اُرسنے ایلانہ کے نیچے سجدہ کرتا، اس وکٹ میں اس کی تسبیح کرنے کی آواज سुنا کرتا تھا । ”

(الل خساں سل کعبا، جی. 1، س. 91)

چاند جنک جاتا جیधر ٹنگلی ٹھاتے مہد¹ میں
کیا ہی چلتا تھا ایشانوں پر خیلاؤنا نور کا
م-دنی مونوں اور م-دنی مونیوں ! آپ نے مولا-ہجڑا
فرمایا کہ ہمارے آکڑا مککی م-دنی مسٹفہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم کو اللہا تبعلہ نے کہسی کوکھت ابڑا فرمائی تھی کہ آپ بچپن میں ایشانے سے چاند کو جیधر چاہتے لے جاتے تھے । جب اے’لآنے نوبعت کے

1 : یا’نی جھولے

بَا’د تکریبًا 48 برس کی ڈپر میں کوپھارے مککا نے آپ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ سے چاند کو دو ٹوکडے کر کے دیخانے کا مुتہ—لببا کیا تو بھی آپ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ نے ڈشارے سے چاند کو چاک کر کے دیخا دیا تھا ।

(مداری جعفر بن بیعت، جی. 1، س. 181)

چاند ڈشارے کا ہیلہ، ہرگز کا باہمہ سُورج
واہ ! کہا بات شاہ ! تیری تُوا ناہ کی
اللّٰہ اَهٰءُ عَزَّوَجَلَّ کیی ہن پر دُرُسَدِ ہونے اور ہن کے سادکے ہماری
ماگِ فرگت ہے

صَلَوٰۃُ عَلٰی الْحَبِیبِ ! صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ

(2) میں خلکوڑ کے لیے پیدا نہیں ہوں

ہجڑتے سایی دُنا یہودا علیہ السلام کو اعلیٰ اللہ عزوجل نے بچپن میں ہی نبویت اُتھا فرمادی ہی چنانچہ ڈشادی باری تاعلما ہے :

وَاتَّبِعْنِیْهِ الْحُكْمُ صَلِّيْلَهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ

تار-ج-م اے کنچوں یہ ایمان : اور ہم نے یہ بچپن ہی میں نبویت دی ।

(پارہ : 16، ماریم : 12)

उس وکٹا آپ علیہ السلام کی ڈپر شاریف 3 سال�ی تھی । ایسا نیسی ڈپر میں آپ کی اُکھل و دانیش کمائل کی تھی । اس کم ڈپر کے جنمانے میں بچوں نے آپ علیہ السلام سے کہا : “آپ ہمارے ساتھ خلکوڑ کیون نہیں کرتے ?” تو آپ نے فرمایا کہ “اللّٰہ اَهٰءُ عَزَّوَجَلَّ نے مُझے

खेलकूद के लिये पैदा नहीं फ़रमाया ।” (मदारिजुन्बुव्वत, जि. 1, स. 31)

अल्लाह عَزَّوَجَلَّ की उन पर रहमत हो और उन के सदके हमारी
मगिफ़रत हो امِين بِحَاجَةِ الْأَمِينِ مُصَلِّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

صَلَوٌ عَلَى الْخَيْبَرِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

म-दनी मुन्नो और मुन्नियो ! खेलकूद में अपना वक़्त बरबाद करना अ़क़ल मन्दी नहीं । हमारी ज़िन्दगी के लम्हात गोया अनमोल हीरे हैं अगर हम ने इन्हें बेकार ज़ाएअ़ कर दिया तो ह़सरत व नदामत के सिवा कुछ हाथ न आएगा । अल्लाह عَزَّوَجَلَّ ने इन्सान को अपनी इबादत के लिये पैदा फ़रमाया है । इन्सान को इस दुन्या में बहुत मुख्तसर से वक़्त के लिये रहना है और इस वक़्फ़े में इसे क़ब्र व ह़शर के त़वील तरीन मुआ-मलात के लिये तय्यारी करनी है लिहाज़ा इन्सान का वक़्त बेहद कीमती है । काश ! हमें एक एक सांस की क़द्र नसीब हो जाए कि कहीं कोई सांस बे फ़ाएदा न गुज़र जाए और कल बरोज़े क़ियामत ज़िन्दगी का ख़ज़ाना नेकियों से ख़ाली पा कर अश्के नदामत (या’नी शरमिन्दगी के आंसू) न बहाने पड़ जाएं ! वक़्त एक तेज़ रफ़तार गाड़ी की तरह फ़र्टे भरता हुवा जा रहा है न रोके रुकता है न पकड़ने से हाथ आता है, जो सांस एक बार ले लिया वोह पलट कर नहीं आता ।

गया वक़्त फिर हाथ आता नहीं

सदा ऐशे दौरां दिखाता नहीं

ساد کاروڈ کاش ! اک اک لامھے کا ہیساں کرنے کی
आدات پડ جائے کہ کہاں بسرا رہا ہے، جوہ مुکھر ! جیندگی
کا اک اک لامھا مUFیڈ کاموں ہی میں سارہ ہے । باروچے کیا ملت
اوکھا ت کو فوجوں باتوں، خوش گپتیوں میں گujرا ہوا پا کر
کہیں کفے افسوس ملاتے ن رہ جائے ! آہ ! اے کم جو ر ب
نا تھاں م-دنی مونو اور مونیو ! کیا ملت کے ٹس کڈے
بکھر سے اپنے دل کو ڈراہیے اور ہر بکھر اپنے تماام
آجڑا بدن کو گوناہوں کی موسیبتو سے باج رکھنے کی کوشش
فرمایے ।

جننت مें दरख़्त लगवाइये !

बक्त की اہمیت کا یہ بات سے انداज़ा لगाया جा
سکتا ہے کہ اگر آप چاہئے تو یہ دنیا میں رہتے ہوئے سیفِ اک
سکنڈ میں جننت کے اندر اک दरख़्त लगवा سکتے ہے اور جننت
میں दरख़्त लगवانے کا تریکھ भی نیہا یت ہی آسان ہے چوناں
एک ہدیسے پاک کے معتابیک یہ چارोں کلمات میں سے جو भی
کلمات کہے جننت میں एک दरख़्ت लगا دیا جائے । وہ کلمات
یہ ہیں :

(۱) سُبْحَنَ اللَّهِ (۲) الْحَمْدُ لِلَّهِ (۳) لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (۴)

اللَّهُ أَكْبَرُ (سُو-نے یہ ماجہ، جی. 4، س. 252، ہدیس : 3807، دارال ماریفہ
بیرون)

आसान काम

देखा आप ने ! जन्नत में दरख़्त लगवाना किस क़दर आसान है ! अगर बयान कर्दा चारों कलिमात में से एक कलिमा कहें तो एक और अगर चारों कह लेंगे तो जन्नत में 4 दरख़्त लग जाएंगे । अब आप ही गौर फ़रमाइये कि वक़्त कितना क़ीमती है कि ज़बान को मा'मूली सी ह-र-कत देने से जन्नत में दरख़्त लग जाते हैं तो ऐ काश ! फ़ालतू बातों की जगह **الله سُبْحَنَ اللَّهُ سُبْحَنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ** का विर्द कर के हम जन्नत में बे शुमार दरख़्त लगवा लिया करें ।

अपना जदवल बना लीजिये

कोशिश कीजिये कि सुब्ह उठने के बा'द से ले कर रात सोने तक सारे कामों के अवक़ात मुकर्रर हों म-सलन इतने बजे तहज्जुद, इल्मी मशागिल, मस्जिद में तकबीरे ऊला के साथ बा जमाअत नमाजे फ़ज्ज (इसी तरह दीगर नमाजें भी) इशराक़, चाश्त, नाश्ता, मद्रसे में पढ़ाई, दो पहर का खाना, घरेलू मुआ-मलात, शाम के मशागिल, अच्छी सोहबत, (अगर मुयस्सर न हो तो तन्हाई इस से कहीं बेहतर है), इस्लामी भाइयों से दीनी ज़रूरियात के तहूत मुलाक़ात, वगैरा के अवक़ात मुकर्रर कर लिये जाएं । जो इस के आदी नहीं हैं उन के लिये हो सकता है शुरूअ़ में कुछ दुश्वारी पेश आए । फिर जब आदत पड़ जाएगी तो इस की ब-र-कतें भी खुद ही ज़ाहिर हो जाएंगी । **إِنَّ شَهَادَةَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ**

दिन लहवा¹ में खोना तुझे शब सुब्ह तक सोना तुझे
शर्मे नबी खौफे खुदा येह भी नहीं वोह भी नहीं
रिज़के खुदा खाया किया फ़रमाने हक़ टाला किया
शुक्रे करम तरसे जज़ा² येह भी नहीं वोह भी नहीं

(हदाइके بखिश) (माखूज् अज् अनमोल हीरे, मत्कूआ मक-त-बतुल मदीना)

صَلَوٰةٌ عَلٰى الْحَبِيبِ اَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

(3) छोटी मुसीबत ने बड़ी मुसीबत से बचा लिया

एक मर्तबा हज़रते सच्चिदुना लुक्मान हकीम رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰيْهِ مُحَمَّدٌ اَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ ने अपने बेटे को (नसीहत करते हुए) फ़रमाया : “ऐ मेरे घारे बेटे ! जब भी तुझे कोई मुसीबत पहुंचे तो तू उसे अपने हक़ में बेहतर जान और येह बात दिल में बिठा ले कि मेरे लिये इसी में भलाई है ।” बेटे ने अर्ज की : “येह बात मेरे बस में नहीं कि मैं हर मुसीबत को अपने लिये बेहतर समझूँ, मेरा यक़ीन अभी इतना पुख़ा नहीं हुवा ।” हज़रते सच्चिदुना लुक्मान हकीम رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰيْهِ مُحَمَّدٌ اَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ ने फ़रमाया : “ऐ मेरे बेटे ! अल्लाह عَزَّوجَلُّ ने दुन्या में वक्तन फ़ वक्तन अम्बियाए किराम عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ ने नबी عَزَّوجَلُّ भेजे, हमारे ज़माने में भी अल्लाह عَزَّوجَلُّ ने नबी को भेजा है । आओ, हम उन से फैज़याब होने चलते हैं, उन की बातें सुन कर तेरे यक़ीन को तक्बियत (या'नी मज़बूती) हासिल होगी ।” चुनान्चे सामाने सफ़र लिया, और ख़च्चरों पर सुवार हो कर दोनों रवाना हो गए । दौराने

1 : फ़ालतू काम 2 : अनजाम का खौफ

سکھر اک ویران جنگل مئے دو پھر ہو گई، اسے مئے پانی اور خانا وغیراً
 بھی ختم ہو چکا ہا، خُچّر بھی ثکن اور پ्यاس کی شدھت سے ہانپنے^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى}
 لگے، هجڑتے ساییدونا لुکھماں اور آپ کا بیٹا خُچّر
 سے ہتھ کر پیدل ہی چل پડے، بہت دور اک ساہا اور دھوکا سا نجڑ
 آیا، آپ ^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى} آبادی کا گومان کر کے ہسی ترک بڈنے^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى}
 لگے । راستے مئے آپ ^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى} کے بیٹے کو ٹوکر لگی اور پاٹ مئے^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى}
 اک ہڈی اس ترک ہوسی کی تلکے سے پار ہو کر جاہیر کدم تک
 نیکل آ� اور وہ درد کی شدھت سے بہوشن ہو کر جنمیں پر گیر
 پડا । شافعی کے سबاب روتے ہوئے آپ ^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى} نے اپنے دانتوں سے
 خینچ کر ہڈی نیکالی । اپنے مubarak ^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى} سے کوچ کپڑا فاڈا
 اور جھمپ پر باندھ دیا । هجڑتے ساییدونا لुکھماں اور ^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى}
 کے آنسو جب بیٹے کے چہرے پر گیرے تو ہسے ہوش آ گیا، کہنے لگا :
 “�با جان ! آپ تو فرمایا رہے ہے کہ ہر مسیبت مئے بلالہ ہے ।
 لیکن اب رونے کیون لگے ?” فرمایا : “پھر بیٹے ! باپ کا اپنی
 اولاد کے دوچ درد کی وجہ سے گمگین ہو جانا اور رو پڈنا اک
 فیضی املا ہے، باکی رہی یہ بات کہ اس مسیبت مئے تعمیر لیے کیا
 بلالہ ہے ؟ تو ہو سکتا ہے اس چوٹی مسیبت مئے موبالا کر کے تیز سے
 کوئی بہت بडی مسیبت دور کر دی گई ہے । جواب سون کر بیٹا خاموش
 ہو گیا । فیر هجڑتے ساییدونا لुکھماں ^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى} نے سامنے نجڑ
 کی تو اب وہاں ن تو دھوکا ہا اور ن ہی ساہا وغیرا । چیلکو بارے ہوئے

(या'नी सफेद व सियाह रंग के घोड़े) पर सुवार एक शख्स बड़ी तेज़ी से बढ़ा चला आ रहा है, वोह सुवार क़रीब आ कर अचानक नज़रों से ओझल हो गया ! और आवाज़ आने लगी : मेरे खबَرْ عَزَّوَجَلْ ने मुझे हुक्म फ़रमाया : मैं फुलां शहर और उस के बाशिन्दों को ज़मीन में धंसा दूँ । मुझे ख़बर दी गई कि आप दोनों भी उसी शहर की तरफ़ आ रहे हैं तो मैं ने अल्लाह हَمْرَ عَزَّوَجَلْ से दुआ की के वोह आप को उस शहर से दूर रखे । लिहाज़ उस ने यूँ इम्तिहान में डाला कि आप के बेटे के पाठ में हड्डी चुभ गई और इस तरह आप दोनों इस छोटी मुसीबत की वजह से एक बहुत बड़ी मुसीबत (या'नी अ़ज़ाब वाले शहर की ज़मीन में धंसने) से बच गए ।

फिर हज़रते सच्चिदुना जिब्रील عَلَيْهِ السَّلَامْ ने अपना मुबारक हाथ उस बेटे के ज़ख्मी पाठ पर फैरा तो ज़ख्म फैरन ठीक हो गया । फिर खाने और पानी के ख़ाली शुदा बरतनों पर हाथ फैरा तो वोह दोनों खाने और पानी से भर गए । इस के बाद हज़रते सच्चिदुना जिब्रील عَلَيْهِ السَّلَامْ ने दोनों बाप बेटे को सामान और सुवारियों समेत उठा लिया और आन की आन में येह अपने घर में मौजूद थे हळां कि आप رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ اَنْبَأْتُمْ का घर उस जंगल से काफ़ी दिन की मसाफ़त पर था । (उयूنُل हिकायात, س. 109) अल्लाह عَزَّوَجَلْ की उन पर रहमत हो और उन के سदके हमारी مغिफ़رत हो

امين بجهات النبئي الامين على الشفاعة على والكلام

صَلَوٰتُ عَلَى الْحَبِيبِ صَلَوٰتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

م-دُنی مُونُو ! اسِ ہیکایت سے ما' لُم ہوا کہ ہم مें ہر ہاں مें اَللّٰہُ اَكْبَرُ کی ریज़ا پر راجیٰ رہنا چاہیے । رَبُّ عَزُّوْجُلُ کی ہیکمتوں کو سامنے سے ہم کُسیر ہیں، ہر کام میں ہیکمتوں کو ہوتی ہے کیسی کو مُسیبَت میں مُبْلِلَا کرنا بھی ہیکمتوں کو کسی کو بے تَلَبِ مُسیبَت سے بچا لئنا بھی ہیکمتوں ।

يَا إِلَاهَيِيْ^{عَزُّوْجُلُ} هر جگہ تِری اَتْرَا کا ساٹھ ہو
جب پڈے مُشِکل شاہے مُشِکل کُشَا کا ساٹھ ہو
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(4) سب سے پہلے اسلام کُبُول کرنے والा م-دُنی مُونا

جب سرکارے مداریں اے مُونَبَرَہ، سردارے مککا اے مُوکَرَّمَا رَضِیَ اللَّهُ تَعَالَیٰ عَنْہُ اپنے نبی ہونے کا اِجْہار فَرمادیا تو اُڑرتاں میں سب سے پہلے عَمَّوْل مُعْمِنِینِ حَجَرَتے خُدَّیجَا آپ صَلُّى اللَّهُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَآلِہِ وَسَلَّمُ رَضِیَ اللَّهُ تَعَالَیٰ عَنْہُ ایساں پر اِیمان لایں । کُछ دین بَا'دِ اَمِیَرِ رَسُوْلِ مُعْمِنِینِ حَجَرَتے سَعِیدُ دُنَا اَلْلَی بین اَبُو تَالِیبِ رَضِیَ اللَّهُ تَعَالَیٰ عَنْہُ جو ریشتے میں نبیِ کریم صَلُّى اللَّهُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَآلِہِ وَسَلَّمُ کے چچا جَادَ بَارِدِ بھی ثے، (उस وक्त آپ رَضِیَ اللَّهُ تَعَالَیٰ عَنْہُ کی 10 سال थी) उन के यहां आए तो ताजदारे रिसालत, माहे नुबुक्वत और उम्मुल मُعْمِنِینِ حَجَرَتے خُدَّیجَا को नमाज़ पढ़ते देखा । जब नमाज़ अदा कर चुके तो اَرْجُ की : “ये है क्या ?” رَسُوْلُ اللَّهُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَآلِہِ وَسَلَّمُ

इन्फ़िरादी कोशिश¹ करते हुए इर्शाद फ़रमाया : “ये ह अल्लाह
عَزُوجَلْ का वो ह दीन ह जो उस ने अपने लिये चुना और इसे फैलाने
के लिये अपने रसूल भेजे, मैं तुम्हें अल्लाह^{عَزُوجَلْ} और उस की
इबादत की तरफ बुलाता हूँ और लात² व उज्ज़ा³ का इन्कार करने
का कहता हूँ।” हज़रत सच्चिदुना अ़्ली رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ^{عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ} ने अर्ज़ की : “ये ह बात तो मैं ने आज से पहले कभी नहीं सुनी इस लिये
मैं अपने वालिद से मशवरा किये बगैर कोई फैसला नहीं कर
सकता।” नबिय्ये करीम ﷺ ने फ़िलहाल इस राज़
का हज़रत अ़्ली رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ^{عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ} के वालिद पर ज़ाहिर हो जाना
पसन्द न फ़रमाया और इर्शाद फ़रमाया : “ऐ अ़्ली ! अगर तुम
इस्लाम कबूल नहीं कर रहे तो ख़ामोश रहना।” मगर उसी रात
अल्लाह तआला ने हज़रत सच्चिदुना अ़्ली رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ^{عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ}
में इस्लाम की महब्बत डाल दी। चुनान्वे सुब्ह होते ही नबिय्ये करीम
की बारगाह में हाजिर हो कर अर्ज़ की : “आप
عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ने मुझ पर क्या पेश फ़रमाया था ?” रसूलुल्लाह
عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ने इर्शाद फ़रमाया : “तुम इस बात की गवाही

1 : हर एक को अलग से नेकी की दा'वत देने (या'नी उसे समझाने) को “इन्फ़िरादी
कोशिश” कहते हैं।

2 : तीन मशहूर बुतों में से एक बुत का नाम है जो अरब शरीफ के शहर ताइफ़ में था और
कबीला बनी सकीफ़ उस की इबादत करता था। (अर्ऱौजुल अनफ़, जि. 1, स. 174)

3 : ये ह नख़ला के मक़ाम पर एक बुत था जिसे मुश्रिकोंने अरब पूजते थे।

(अर्ऱौजुल अनफ़, जि. 1, स. 174)

दो कि अल्लाह के सिवा कोई मा'बूद नहीं, वोह एक है, उस का कोई शरीक नहीं और लात व उज्ज़ा का इन्कार कर दो और अल्लाह तआला का मिस्ल मानने से बरी हो जाओ ।” हज़रते सच्चिदुना अळी رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ نे इन बातों को मानते हुए इस्लाम कबूल कर लिया । (उसुदुल ग़ाबह, बाबुल ऐन वल्लाम, जि. 4, स. 101) अल्लाह عَزُوْجَلْ की उन पर रहमत हो और उन के सदके हमारी मग़िफ़रत हो امِين بِحَمْدِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى الْحَبِيبِ !

म-दनी मुन्नो ! हज़रते सच्चिदुना अलियुल मुर्तजा رَكِيم اللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ التَّكْرِيمِ की हिकायत में आप ने देखा कि म-दनी मुन्ने पर इन्फ़िरादी कोशिश कर के आक़ा ﷺ ने किस तरह उन का म-दनी ज़ेहन बनाया और शेरे खुदा हज़रते सच्चिदुना अळी رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ने इस्लाम कबूल कर लिया । यक़ीनन नेकी की दा'वत के काम में इन्फ़िरादी कोशिश को बड़ा अमल दख़ल है, हमारे मीठे मीठे आक़ा, मदीने वाले مُسْتَفْضٰ ﷺ नीज़ सब के सब अम्बियाए किराम عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ ने नेकी की दा'वत के काम में इन्फ़िरादी कोशिश फ़रमाई है । म-दनी मुन्नो ! आप भी दा'वते इस्लामी के म-दनी कामों के लिये इन्फ़िरादी कोशिश कीजिये और सवाब का ख़ज़ाना इकट्ठा कीजिये ।

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى الْحَبِيبِ !

(५) م-دّنی مُونے کا جو شےِ ہمّانی

رّات کا پیشلا پھر ثا، سارے کا سارا مداریا نور مئے دبّا ہووا
�ا۔ اہلے مداریا رہمّت کی چادر اونڈے مہبّے خواب تھے، ایتھے مئے
مُعاذیں رسمول ہجّر تے سعیدوں بیلآلے ہبّشی رضی اللہ تعالیٰ عنہ کی
پورکےفہ سدا مداریا مُونبّرہ کی گلیوں مئے گنج ٹھی :

“آج نماجِ فجر کے با” د مُعاہدین کی فوجیں اک اُجیم
مُعہم پر رخانا ہو رہی ہے۔ مداریا مُونبّرہ کی مُکھّس بیبیوں
اپنے شہزادوں کو جنّت کا دُلہا بنانا کر فُرمان دਰبارے رسالات مئے
ہاجیر ہو جائے । ”

एک بے واسا سہابیہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ اپنے ۷۶ سالہ یتیم
شہزادے کو پہلے مئے لیتا اے سو رہی تھیں۔ ہجّر تے سعیدوں بیلآل
کا اے’لان سون کر چوک پڈیں! دل کا جڑھم ہرا ہو
گیا، یتیم بچے کے والی دی گیرا می گوچّتہ برس گڑھ اے بدر مئے شہید
ہو چुکے تھے۔ اک بار فیر ش-جرے اسلام کی آبیاری کے لیے خون
کی جڑھر تے دارپشہ تھی مگر ان کے پاس ۷۶ سالہ م-دّنی مُونے کے
इلّاوا کوئی اور ن تھا۔ سینے مئے ٹھما ہووا تُوفّان آنکھوں کے جریا اے ٹمّان
آیا۔ آہوں اور سیسکیوں کی آواज سے م-دّنی مُونے کی آنکھ
خُل گई، مان کو روتا دے� کر بے کرار ہو کر کہنے لگا: مان! کیون
روتی ہو؟ مان م-دّنی مُونے کو اپنے دل کا درد کیس ترہ سمجھاتی!
उس کے رونے کی آواز مجنّد تے� ہو گई۔ مان کی گیرا و جاری کے

ت اس سر سے م-د نی مونا بھی رونے لگ گیا । مان نے م-د نی مونے کو بھالانا شروع کیا، مگر وہ مان کا درد جاننے کے لیے بجید تھا । آخیرے کار مان نے اپنے جذبہ پر ب کوشش تماام کا ب پاتے ہوئے کہا : بیٹا ! ابھی ابھی ہجرتے سیمی دُننا بیل الٰہ نے رضی اللہ تعالیٰ عنہ اے'لان کیا ہے، ‘مujahidin کی فوج میدانے جنگ کی تحریک روانا ہو رہی ہے । آکھا اے نامدار صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے اپنے جان نیساں تلباں فرمائے ہیں । کیتنی خوش کیسمت ہے وہ ماءں جو آج نے جوان شہزادوں کا نجرا نا لیے دربارے رسالت میں ہاجیر ہو کر اشکبار آنکھوں سے یلتا جائے کر رہی ہوئی ہے । یا رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم ! ہم اپنے جیگر پارے آپ کے کدموں پر نیساں کرنے کے لیے لایہ ہیں، آکھا ! ہمارے ارمادوں کی ہکیار کو ربانیاں کبوول فرمائیں جیسے، سرکار ! ڈم بر کی مہنوت و سوچ ہو جائے گی ।’’ اتنا کہ کر مان اک بار فیر رونے لگی اور برجی ہرید آواز میں کہا : کاش ! میری گود میں بھی کوئی جوان بیٹا ہوتا اور میں بھی اپنا نجرا نا شوک لے کر آکھا کی بارگاہ میں ہاجیر ہو جاتی । م-د نی مونا مان کو فیر روتا دیکھ کر مچل گیا اور اپنی مان کو چھپ کر واٹے ہوئے جو شے ہمیانی کے جذبے کے ساتھ کھنے لگا : میری پیاری مان ! مت رو، معدی کو پیش کر دینا । مان بولی : بیٹا ! تum ابھی کمسنی ہو، میدانے جنگ میں دشمنانے خوکھا سے پالا پڑتا ہے، tu م تلباں کی کاٹ برداشت نہیں کر سکو گے । م-د نی مونے کی جید کے سامنے بیل آخیر مان کو

ہथیار دالنے ही पड़े । नमाज़े फ़त्र के बा'द मस्जिदे न-बवी शरीफ़ के बाहर مैदान में मुजाहिदीन का हुजूم हो गया । उन से फ़ारिग़ हो कर سرकारे مदीना ﷺ वापस तशरीف ला ही रहे थे कि एक पर्दा पोश ख़ातून पर नज़्र पड़ी जो अपने ۷۰ سालह म-दनी मुन्ने को लिये एक تरफ़ खड़ी थी । نبیِ اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم نے رضیَ اللہ تعالیٰ عنہ کो آماد کا سबب دरयाप्त کرنے के لिये भेजा । سخیدुना بیلال رضیَ اللہ تعالیٰ عنہ نے کُरीब جा कर نिगाहें झुकाए आने की वजह दरयाप्त की । ख़ातून ने भर्इ हुई आवाज़ में जवाब दिया : आज रात के पिछले पहर आप ए'लान करते हुए मेरे ग़रीब खाने के कُरीब से गुज़रे थे, ए'लान सुन कर मेरा दिल तड़प उठा । आह ! मेरे घर में कोई नौ जवान नहीं था जिस का नज़्रानए शौक़ ले कर हाजिर होती फ़क़त मेरी गोद में येही एक ۷۰ सालह यतीम बच्चा है जिस के वालिद गुज़श्ता साल ग़ज़वए बद्र में जामे शहादत नोश कर चुके हैं मेरी ज़िन्दगी भर की पूँजी येही एक बच्चा है, जिसे سرकारे आली वक़ार ﷺ के क़दमों पर निसार करने के लिये लाई हूँ । رضیَ اللہ تعالیٰ عنہ نے प्यार से म-दनी मुन्ने को गोद में उठा लिया और बारगाहे रिसालत में पेश करते हुए सारा माजरा اُर्ज़ किया । سرकार ﷺ ने م-दनी मुन्ने पर बहुत शफ़क़त फ़रमाई । मगर कमसिनी के سबब मैदाने

جیہاد مें جانے کी ایجاد نہ دی । (ماخوٰج ابؑ جوںکو جنگیر، ص 222، شعبیور بیرادرج، مکہ جوں اولیا لاهور)

اللّٰهُمَّ إِنِّي أَمِينٌ بِحَاجَةِ الْأَمِينِ عَزَّ وَجَلَّ كَمَا تَعَلَّمَتْ عَلَيْهِ الْإِيمَانُ

صَلَوٰةُ عَلٰى الْحَبِيبِ صَلَوٰةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

دُنْيَا کے لیے تو وکٹ है मगर.....

م-दनी मुनो ! देखा आप ने म-दनी मुने का जोश ईमानी !

اللّٰهُمَّ إِنِّي أَمِينٌ بِحَاجَةِ الْأَمِينِ عَزَّ وَجَلَّ وَصَلَوٰةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰيْهِ وَالْإِيمَانُ مَهْبَبُتُ كَرْتَيْتِيْ ثَرِيْنِيْ । जो लोग अपने जिगर पारों को बे वफ़ा दुन्या की दौलत के हुसूल की ख़ातिर अपने शहर से दूसरे शहर बल्कि दूसरे मुल्क तक में और वोह भी बरसों के लिये भेजने के लिये तय्यार हो जाते हैं मगर अपने ही शहर में होने वाले दा'वते इस्लामी के हफ्तावार सुन्नतों भरे इज्तिमाअ में थोड़ी देर के लिये भी जाने से रोक देते हैं, सुन्नतों की तरबियत की ख़ातिर म-दनी क़ाफिलों में आशिक़ाने रसूल के हमराह चन्द रोज़ सफ़र करने से मन्झ करते हैं, उन को इस ईमान अफ़रोज़ हिकायत से दर्से इब्रत हासिल करना चाहिये । आह ! हम थोड़े से वक्त की कुरबानी देने से भी कतराते हैं और हमारे अस्लाफ़ अपना जान व माल सब कुछ राहे खुदा عَزَّ وَجَلَّ में कुरबान करने के लिये हर पल तय्यार रहते थे ।

صَلَوٰةُ عَلٰى الْحَبِيبِ صَلَوٰةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

(7) م-دنی مੁਨے کا رونا کام آ گیا !

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَعْيُهِ سَعْيُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمُؤْمِنِيهِمْ
رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَعْيُهِ سَعْيُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمُؤْمِنِيهِمْ
کے چھوٹے بھائی ہجڑتے سایی دُنًا ڈمیر بین ابی وکْکا س اے
رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَعْيُهِ سَعْيُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمُؤْمِنِيهِمْ
جو ابھی نوں ڈپر ہی ہے گُجھے بدر کے ماؤکھے پر فُوج کی تاریخی کے
رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَعْيُهِ سَعْيُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمُؤْمِنِيهِمْ
فَرما تے ہے، میں نے تا جھے جب سے پُٹھا، کیون ڈھپتے فیر رہے ہو ؟ کہنے لگے،
کہیں اے سا ن ہو کی مُنڈے سرکار رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ أَكْبَرُ وَسَلَّمَ
سماں کر جیہاد پر جانے سے مَنْعَلٰ فَرما دے ۔ بھیجا ! مُنڈے راہے ہو دا
عَزُوزَ حَوْلٰ میں لڈنے کا بڈا شُوكھ ہے । کاش ! مُنڈے شہادت نسیب ہو جائے ।
آخھیرے کار سرکارے نامدار رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ أَكْبَرُ وَسَلَّمَ کی تواجھوہ میں آ
ہی گए اور ان کو کم ڈپری کی وجہ سے مَنْعَلٰ فَرما دیا । ہجڑتے
سایی دُنًا ڈمیر رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَعْيُهِ سَعْيُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمُؤْمِنِيهِمْ
کا آرجنے شہادت میں رونا کام آ گیا اور تاجدارے رسالت
نے رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ أَكْبَرُ وَسَلَّمَ
جگ میں شریک ہو گئے اور دوسری آرجنے بھی پوری ہو گئی کی ڈسی جگ میں شہادت کی سعادت
بھی نسیب ہو گئی । آپ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَعْيُهِ سَعْيُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمُؤْمِنِيهِمْ
کے بडے بھائی ہجڑتے سایی دُنًا ڈمیر فرماتے ہے میرے بھائی ڈمیر
رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَعْيُهِ سَعْيُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمُؤْمِنِيهِمْ
چھوٹے ہے اور تلواہ بڈی بھی لیہا جا میں ڈس کی
ہمایل (ڈس نی تلواہ رکھنے کی جگہ) کے تسلیم میں گیرہنے لگا کر

ऊँची کرتا�ا । (الل اسما، ج 4، س 603، دارول کوتوبول ایلمیہ بہرٹ)

اللٰهُمَّ إِنِّي أَمِينٌ بِعِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ مَلِي اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ الْكَلَمُ

صَلُّوا عَلَى النَّبِيِّ ! صَلُّوا عَلَى مُحَمَّدٍ

م-دنی مونو ! دے�ا آپ نے ! بچھا हो या बड़ा राहे खुदा में जान कुरबान करना ही उन की ज़िन्दगी का मक्सद था । लिहाज़ा काम्याबी खुद आगे बढ़ कर उन के क़दम चूमती थी । हज़रते सभ्यिदुना उम्रै का رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ج़बए جिहाद और شौके शहादत आप ने मुला-हज़ा फरमाया और बड़े भाई سभ्यिदुना سا'द बिन अबी वक़्कास के تआवुन के बारे में भी आप ने सुना । बेशک آज भी बड़ा भाई अपने छोटे भाई का और बाप अपने बेटे का تआवुन करता है मगर सिर्फ़ दुन्यवी मुआ-मलात में और फ़क़त दुन्यवी मुस्तक्बिल को रोशन करने की ग़रज़ से । افْسُوس ! हमारे पेशे نज़र सिर्फ़ दुन्या की चند रोज़ा ज़िन्दगी है जब कि سहाबए کिराम عَلَيْهِمُ الرِّضَا وَانَّهُمْ كी निगाहों में आखिरत की ज़िन्दगी की बहार थी । हम दुन्यवी आसाइशों पर निसार हैं और वोह उख़्वी राहतों के तलबगार थे । हम दुन्या की खातिर हर तरह की मुसीबतें झेलने के लिये तय्यार रहते हैं और वोह आखिरत की सुरखुरूई की आरज़ू में हर तरह की राहते दुन्या को ठोकर मार कर सख्त मसाइब व आलाम और ख़ून आशाम तलवारों तले भी मुस्कराते रहे ।

صَلُّوا عَلَى النَّبِيِّ ! صَلُّوا عَلَى مُحَمَّدٍ

(8) نابینا م-دنی مونے کی بینائی لوت آرڈ

इमाम मुहम्मद बिन इस्माईल बुखारी عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْبَارِي बचपन में नाबीना हो गए थे, उस वक्त के मशहूर डोक्टरों से इलाज करवाया गया लेकिन उन की आंखों की रोशनी वापस न आ सकी। आप عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى की वालिदा अल्लाह तअ़ाला की बहुत ज़ियादा इबादत किया करती थीं, उन्होंने रो रो कर अल्लाह तअ़ाला की बारगाह में दुआ मांगी “या अल्लाह तअ़ाला ! عَزُوجَلْ मेरे बेटे की आंखें रोशन कर दे ।” एक रात उन्हें ख़्वाब में अल्लाह तअ़ाला के प्यारे नबी हज़रते इब्राहीम عَلَيْهِ السَّلَامُ की ज़ियारत हुई तो आप ने इर्शाद फ़रमाया : “अल्लाह तअ़ाला ने तुम्हारे रोने और कसरत से दुआ मांगने के सबब तुम्हारे बेटे की आंखें रोशन कर दी हैं ।” सुन्दर जब इमाम बुखारी عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْبَارِي बिस्तर से उठे तो उन की आंखें रोशन हो चुकी थीं। (अशि'अतुल्लम्भात, जि. 1, स. 10)

अल्लाह तअ़ाला की उन पर रहमत हो और उन के सदके हमारी
मणिफ़रत हो

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ عَلَى الشَّفَاعَةِ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى الْخَيْبَرِ

म-दनी मुनो ! हमें भी अपने वालिदैन की ख़ूब खिदमत कर के उन की दुआएं लेनी चाहिये ।

(9) मां की नसीहत मानने का सिला

सरकारे बग़दाद, हुज़रे गौसे पाक عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى फ़रमाते हैं कि “मैं इलमे दीन हासिल करने के लिये जीलान से बग़दाद क़ाफ़िले के

साथ रवाना हुवा, जब हमदान से आगे पहुंचे तो साठ (60) डाकू क़ाफ़िले पर टूट पड़े और सारा क़ाफ़िला लूट लिया लेकिन किसी ने मुझे कुछ न कहा, एक डाकू मेरे पास आ कर पूछने लगा : ऐ लड़के ! तुम्हारे पास भी कुछ है ? मैं ने जवाब में कहा, हाँ । डाकू ने कहा : क्या है ? मैं ने कहा : “चालीस सोने के सिक्के ।” उस ने पूछा कहाँ हैं ? मैं ने कहा : “क़मीस के अन्दर ।” डाकू इस बात को मज़ाक़ समझता हुवा चला गया, उस के बा’द दूसरा डाकू आया और उस ने भी इसी तरह के सुवालात किये और मैं ने येही जवाबात उस को भी दिये और वोह भी इसी तरह मज़ाक़ समझते हुए चलता बना । जब सब डाकू अपने सरदार के पास जम्मु हुए और उन्होंने अपने सरदार को मेरे बारे में बताया तो मुझे वहाँ बुला लिया गया, वोह माल तक़्सीम करने में मस्तक़ थे । डाकूओं का सरदार मुझ से कहने लगा : तुम्हारे पास क्या है ? मैं ने कहा : चालीस सोने के सिक्के हैं । सरदार ने डाकूओं को हुक्म देते हुए कहा : इस की तलाशी लो । तलाशी लेने पर जब सोने के सिक्के निकले तो उस ने हैरान हो कर सुवाल किया “तुम्हें सच बोलने पर किस चीज़ ने आमादा किया ?” मैं ने कहा : वालिदए माजिदा की नसीहत ने । सरदार बोला : वोह नसीहत क्या है ? मैं ने कहा : “मेरी वालिदए मोहतरमा ने मुझे हमेशा सच बोलने की ताकीद फ़रमाई थी और मैं ने उन से बा’दा किया था कि सच बोलूंगा ।” येह सुन कर डाकूओं का सरदार रो कर कहने लगा : इस बच्चे ने अपनी माँ से किया हुवा बा’दा नहीं

توड़ा और मैं ने सारी उम्र अपने रब عَزُوْجَلْ से किये वा'दे के खिलाफ गुज़ार दी है ! उसी वक्त सरदार और उस के साथ (60) डाकूओं ने तौबा की और क़ाफ़िले का लूटा हुवा माल वापस कर दिया ।"

(بِحَمْدِ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰيْهِ س. 168)

اللّٰهُمَّ إِنِّي بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ مُلِّيَّاً شَفَاعَةَ الْمُكَافِرِ
امِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ مُلِّيَّاً شَفَاعَةَ الْمُكَافِرِ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْهِ مُحَمَّدٌ

म-दनी मुन्नो ! देखा आप ने कि मां का हुक्म मानने और सच बोलने की ब-र-कत से न सिर्फ़ मुसाफ़िर (या'नी गौसे आ'जम हेतु) की रक़म महफूज़ रही बल्कि लोगों का माल लूटने वाले डाकू आप के हाथ पर तौबा कर के नेक बन गए । हमें भी चाहिये कि मां बाप का हर वोह हुक्म फ़ौरन मान लिया करें जो शरीअत से न टकराता हो और सच बोलना अपनी आदत बना लें ।

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْهِ مُحَمَّدٌ

(10) कमसिन मुबल्लिग़ की इन्फ़िरादी कोशिश

एक उस्ताज़ साहिब मद्रसे में हँस्बे मा'मूल बच्चों को सबक पढ़ा रहे थे जिन में इल्मी घराने से तअल्लुक़ रखने वाला एक म-दनी मुन्ना भी शामिल था । उस की हर अदा में वक़ार और सलीक़ा था । उस के दिल की नूरानियत चेहरे से ज़ाहिर हो रही थी । सुरमणीं चमकती हुई आंखें उस की ज़हानत व फ़तानत की ख़बर दे रही थीं । वोह बड़ी

तवज्जोह से अपना सबक पढ़ रहा था। इतने में एक बच्चे ने आ कर सलाम किया। उस्ताज़ साहिब के मुंह से निकल गया : “जीते रहो।” ये ह सुन कर म-दनी मुन्ना चौंका और कुछ यूं अर्ज़ की : “उस्ताजे मोहतरम ! सलाम के जवाब में तो وَعَلَيْكُمُ السَّلَام कहना चाहिये !” उस्ताज़ साहिब कमसिन मुबल्लिग की ज़बान से इस्लाही जुम्ला सुन कर नाराज़ न हुए बल्कि खैर ख्वाही करने पर खुशी का इज़हार फ़रमाया और अपने उस होनहार शागिर्द को ढेरों दुआएं दी।

(मुलख़्ब़सन हयाते आ'ला हज़रत, जि. 1, स. 63)

अल्लाह عَزَّوَجَلَّ की उन पर रहमत हो और उन के सदके हमारी
मग़िफ़रत हो امِين بِحَمَدِ اللَّهِ الْعَالِيِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَآلِهِ وَسَلَامٌ عَلَى مُحَمَّدٍ

बरेली का कमसिन मुबल्लिग

मीठे मीठे इस्लामी भाइयो ! आप जानते हैं वोह कमसिन मुबल्लिग कौन था ? वोह चौदहवीं सदी हिजरी के मुजह्दिदे दीनो मिल्लत, आ'ला हज़रत, इमामे अहले सुन्नत, हज़रते अल्लामा मौलाना इमाम अहमद रज़ा ख़ान عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَن की विलादते बा सआदत बरेली शरीफ़ (हिन्द) के महल्ला जसौली में 10 शब्वाल सि. 1272 हि. बरोज़ हफ़्ता ब वक्ते जोहर मुताबिक़ 14 जून 1856 ई. को हुई। आ'ला हज़रत ने सिफ़्र तेरह साल दस माह चार दिन की उम्र में

مداریسے اسلامیہ میں رائج تمام علوم کی تکمیل اپنے والید ماجید حبیب رحمان علیہ رحمة الله تعالیٰ سے کر کے س-نندے فراگت ہاسیل کر لی । اسی دن آپ نے اک سووال کے جواب میں پہلا فتحوا (یا' نی شار-ई ہوکم) تحریر فرمایا تھا । فتحوا سہیہ پا کر آپ کے والید ماجید نے مسندے افسوس اپنے سیپورڈ کر دی اور آخیر وکٹ تک فتحوا تحریر فرماتے رہے । آپ علیہ رحمة الله تعالیٰ 55 سے جاہد علوم پر ڈبڑو رکھنے والے اسے ماحیر اعلیٰ میں کہ درجنؤں علوم پر آپ کی سمنگڈوں تسانیف مذکور ہیں، ہر تسانیف میں آپ کی اسلامی وجاہت، فیکھی مہارات اور تھکنیکی بسیرات کے جلوے دیکھا دیتے ہیں، بیل خوسوس فتحوا ر-جذیلیت تو اپنی میسال آپ ہی । آپ علیہ رحمة الله تعالیٰ نے کوئی آنے مجبود کا ترجمہ کیا جو عرب تراجم میں سب پر فایک ہے । آپ علیہ رحمة الله تعالیٰ کے ترجمہ کا نام "کاظم الہم ان" ہے । جس پر آپ کے علیہ رحمة الله تعالیٰ مولانا سعید نسیم دین موراد آبادی نے ہاشمی خواجہ انور فہرست لیخا ہے । 25 س-فرول موجہ فہرست 1340ھ. ب معتابیک سی. 1921ء کو جمع اخراج مبارک کے دن ہندوستان کے وکٹ کے معتابیک 2 بج کر 38 مینٹ پر، ائمہ ایمان کے وکٹ عذر موجہ فہرست نے حیی الفلاح کہا اور ایک دفعہ ایمان میں اہل سونت، هجرت اور اعلیٰ مولانا مولانا ایمان احمد

रज़ा ख़ान ﷺ نے وِسَال فُرْمाया । آپ کا مज़ाرے پور ان्वار برے لی شریف (ہند) مें آج بھی جیयارत گاہے خَسَ وَآمَ بنا ہوا ہے ।

ڈال دی کلب میں اُ-جُ-مَتَ مُسْتَفَى
صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سَمِيَّدِيَّ آ'لَا هِجَرَةَ پَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

(11) بَابُلَ مَدِينَةِ (كَرَاثِيَّ) كَأْخَافِيَّ خُودَ رَخَنَےِ وَالَا مَدِينَةِ مُونَّا

एक मर्तबा दौराने गुप्त-गू शैख़े त्रीकृत अमीरे अहले सुन्नत हज़रते अल्लामा मौलाना अबू बिलाल मुहम्मद इल्यास अन्तार कादिरी र-ज़वी ने तरगीब के लिये इर्शाद फ़रमाया : “जब मैं छोटा था तक़्रीबन ना समझ ! गुरबत और यतीमी का दौर था । हुसूले मआश के लिये भुने हुए चने और मूँग फलियां छीलने के लिये घर में लाई जाती थीं । एक सैर चने छीलने पर चार आने और एक सैर मूँग फलियां छीलने पर एक आना मज़दूरी मिलती । हम सब घर वाले मिल कर उसे छीलते । मैं ना समझी के बाइस कभी कभार चन्द दाने मुंह में डाल लेता और फिर परेशान हो कर वालिदए मोहतरमा से अर्ज़ करता कि मां ! मूँग फली वाले से मुअ़ाफ़ करा लेना । वालिदए मोहतरमा सेठ से फ़रमातीं कि बच्चे दो दाने मुंह में डाल लेते हैं वोह कह देता, कोई बात नहीं । मैं फिर भी सोचता कि मैं ने तो दो दाने से ज़ियादा खाए हैं

ਮगर मां ने सिफ़्र दो ही दाने मुआफ़ करवाए हैं ! बा'द में जब शुऊर आया तो पता चला कि दो दाने मुहावरा है और इस से मुराद थोड़े दाने ही हैं और मैं कभी थोड़े दाने खा लेता था ।”

(अमीरे अहले سुन्नत की एहतियातें, स. 26)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوْجُلُ كُلَّ مَا تَرَكَتْنَا لَهُ وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِمَا يَرْجُلُ
अल्लाह् उम्मीद की उन पर रहमत हो और उन के सदके हमारी
मग़िफ़रत हो

صَلَوٰةً عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلٰى مُحَمَّدٍ

म-दनी मुन्नो ! देखा आप ने कि छोटी सी उम्र में अमीरे अहले सुन्नत ذَامِثٌ بِكَفَّهِ الْأَنْوَافِ कैसी म-दनी सोच रखते थे । हमें भी चाहिये कि किसी की चीज़ बगैर इजाज़त न खाएं । बा'ज़ बच्चे ठेले वाले की नज़रों से बचा कर ठेले से चीजें चुरा कर खा लेते हैं, लोगों के घरों के सेहन में लगे दरख़्बों से फल तोड़ कर खा लेते हैं, इसी तरह कई तरीक़ों से दूसरों की चीज़ बिला इजाज़त खा पी लेते हैं और इसे कोई बुराई नहीं समझते । हालांकि ऐसा करने से बन्दों के हुकूक तलफ़ (या'नी ज़ाएअ) होते हैं जिस का कियामत के दिन हिसाब देना पड़ेगा और जब तक वोह मुसल्मान हमें मुआफ़ नहीं करेगा हमारी जान नहीं छूटेगी । इस लिये अगर कभी ऐसी ग़-लती हो भी जाए तो मुआफ़ी मांगने में देर नहीं करनी चाहिये । अल्लाह तभीला हमें परहेज़ गार बनने की तौफ़ीक अतः
फ़रमाए
أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ سَلِّيْلُ اللَّهُ تَعَالَى عَلٰى مُحَمَّدٍ

صَلَوٰةً عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلٰى مُحَمَّدٍ

आप भी म-दनी माहोल से वाबस्ता हो जाइये

म-दनी मुन्नो ! ख़रबूजे को देख कर ख़रबूज़ा रंग पकड़ता है, तिल को गुलाब के फूल में रख दो तो उस की सोहबत में रह कर गुलाबी हो जाता है । इसी तरह तब्लीगे कुरआनो सुन्नत की आ़लमगीर गैर सियासी तहरीक दा'वते इस्लामी के म-दनी माहोल से वाबस्ता हो कर आशिक़ाने रसूल की सोहबत में रहने वाला अल्लाह और उस के रसूल ﷺ की मेहरबानी से बे वक़अत पथर भी अनमोल हीरा बन जाता, ख़ूब जगमगाता और ऐसी शान से दुन्या से जाता है कि देखने सुनने वाला उस पर रशक करता और जीने के बजाए ऐसी मौत की आरज़ू करने लगता है । आप भी तब्लीगे कुरआनो सुन्नत की आ़लमगीर गैर सियासी तहरीक दा'वते इस्लामी के म-दनी माहोल से वाबस्ता हो जाइये । अपने शहर में होने वाले दा'वते इस्लामी के हफ्तावार सुन्नतों भरे इज्ञिमाअ़ और म-दनी क़ाफ़िलों में अपने वालिद साहिब या घर के बड़े के साथ शिरकत कीजिये और शैख़े तरीक़त अमीरे अहले سुन्नत ﷺ के अ़त़ा कर्दा म-दनी इन्नामात पर अ़मल कीजिये, اَنْ شَهَادَةُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ اَكْبَرُ كَاهِنَاتِ الْعَالَمِينَ ! आप को दोनों जहां की ढेरों भलाइयां नसीब होंगी ।

मक़बूल जहां भर में हो दा'वते इस्लामी

सदक़ा तुझे ऐ रब्बे ग़फ़्फ़ार मदीने का

صَلَوةً عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَوةً عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

फरमा दें तो ﴿يَعْوَجُ عَوْجٌ إِنْ هُنْ لَمَّا حِلَّتْ أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ उन्हें भी सिल्सिलए क़ादिरिय्या र-ज़विय्या अऱ्तारिय्या में दाखिल कर लिया जाएगा । (पता अंग्रेज़ी के केपीटल हुरूफ़ में लिखें)

E.Mail : Attar@dawateislami.net

- (१) नाम व पता बोल पेन से और बिल्कुल साफ़ लिखें, गैर मशहूर नाम या अल्फ़ाज़ पर लाज़िमन ए'राब लगाएं । अगर तमाम नामों के लिये एक ही पता काफ़ी हो तो दूसरा पता लिखने की हाज़त नहीं ।
- (२) एड्रेस में महरम या सर परस्त का नाम ज़रूर लिखें । (३) अलग अलग मक्तूबात मंगवाने के लिये जवाबी लिफ़ाफ़े साथ ज़रूर इरसाल फरमाएं ।

नम्बर शुमार	नाम	मुर्द/ ओरत	बिन/ बिन्ते	बाप का नाम	उम्र	मुकम्मल एड्रेस

म-दनी मश्वरा : इस फ़ॉर्म को मह़फूज़ कर लें और इस की मज़ीद को पियां करवा लें ।